

ՀՀ ԿԱ պետական եկամուտների կոմիտե

Հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողով

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ 7/3

6 մայիսի 2016 թ.

Քննարկվեց «Հայաստանի արտահանողների միություն» ԻԱՄ-ի ներկայացուցչի գանգատը ՀՀ ՖՆ իրավաբանական վարչության պետի 20.01.2016թ-ի թիվ 68/03-16 որոշման դեմ:

Ռաֆֆի Մեխյանի ներկայացուցչի գանգատում բերված փաստարկները.

ՀՀ ֆինանսների նախարարության 20.01.2016թ. թիվ 68/03-16 որոշմամբ խախտվել են «Հայաստանի արտահանողների միություն» ԻԱՄ-ի սահմանադրական իրավունքները, հետևյալ հիմնավորումներով.

Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 50-րդ հոդվածի, որով սահմանվում է պատշաճ վարչարարության իրավունքը, ամրագրված է՝

1. Յուրաքանչյուր ոք ունի վարչական մարմինների կողմից իրեն առնչվող գործերի անաչառ, արդարացի և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք:

2. Վարչական վարույթի ընթացքում յուրաքանչյուր ոք ունի իրեն վերաբերող բոլոր փաստաթղթերին ծանոթանալու իրավունք, բացառությամբ օրենքով պահպանվող գաղտնիքների:

3. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են մինչև անձի համար միջամտող անհատական ակտն ընդունելը լսել նրան, բացառությամբ օրենքով սահմանված դեպքերի:

Գանգատաբերը գտնում է, որ վարչական մարմինը սույն որոշմամբ խախտել է վարչական ակտի հասցեատիրոջ լավելու իրավունքը, որպեսզի իրավունքը հանդիսանում է հիմնական իրավունք:

Հարկ է նշել, որ 05.03.2016թ-ին գրություն է ուղղվել վարչական մարմին վարույթի նյութերը տրամադրելու վերաբերյալ, որին առ այսօր պատասխան չի տրվել, որի հետևանքում խախտվել է կողմի վարչական վարույթի ընթացքում իրեն վերաբերող փաստաթղթերին ծանոթանալու իրավունքը: Հարկ է նշել, որ նույնաբովանդակ նորմ է պարունակում «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 38-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Վարչական ակտի բովանդակությունից ակներև է, որ հարկ վճարողից ժամանակին չվճարված հարկային պարտավորությունների գծով բռնագանձման ենթակա գումարը կազմում է 435.205 դրամ, որից չկատարած պարտավորությունը կազմում է 166.666 դրամ, իսկ պատասխանատվության միջոցը, այն է՝ տույժերը և տուգանքը 257.915 դրամ:

Վերոգրյալով ամրագրվում է, որ չկատարած պարտավորության դիմաց կիրառված պատասխանատվության միջոցը գերազանցում է չվճարված հարկին մեկ և կես անգամ: Այս տեսանկյունից կարևոր է ճիշատակել, որ համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի՝ միջազգային պայմանագրերը ՀՀ իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են: Եթե վավերացված միջազգային պայմանագրում սահմանվում են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են այդ նորմերը: Հարկ է նշել, որ ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին Եվրոպական կոնվենցիան, որի 6-րդ հոդվածը սահմանում է արդար դատաքննության

իրավունքը: Պետք է նշել, որ 6-րդ հոդվածը չի կիրառվում վարչական իրավահարաբերությունների նկատմամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վարչական վարույթը իր մեջ կրում է պատժի տարրեր: Համաձայն եվրոպական դատարանի ձևավորած նախադեպային իրավունքի՝ պատժի տարրեր պարունակող գործերի թվին են դասվում հարկային ոլորտի վեճերը, երբ պատասխանատվության միջոցը գերազանցում է չկատարած պարտավորությանը: Այսպիսի դիրքորոշում է հայտնել Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը «Պայքար և Հաղթանակ» ՍՊԸ ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության վճռով:

Գանգատաբերը գտնում է, որ վարչական ակտի հասցեատիրոջ նկատմամբ կիրառված տույժը և տուգանքը, որը մեկ և կես անգամ գերազանցում է չկատարած պարտավորությունը, իր մեջ կրում է պատժի տարրեր, հետևաբար հանգեցնում է վարչական ակտի հասցեատիրոջ արդար դատաքննության իրավունքի խախտմանը: Նշված փաստարկները հիմնավորվում են նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով:

Վերոգրյալի հիման վրա և ղեկավարվելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի պահանջներով գանգատաբերը խնդրում է ՀՀ ՖՆ իրավաբանական վարչության պետի 20.01.2016թ-ի թիվ 68/03-16 որոշումը ճանաչել անվավեր:

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողովի եզրակացությունը.

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողովը (այսուհետ նաև Հանձնաժողով), ուսումնասիրելով սույն գործին առնչվող նյութերն ու ապացույցները եկավ հետևյալ եզրակացության:

Քննարկման ընթացքում նշվեց, որ ՀՀ ՖՆ իրավաբանական վարչության պետը, քննարկելով «Հայաստանի արտահանողների միություն» ԻԱՄ-ի վերաբերյալ վարչական վարույթի նյութերը պարզել է, որ 18.01.2016թ-ի դրությամբ չկատարված հարկային պարտավորությունները կազմում են 435.205 դրամ, որից ԱԱՀ 424.581 դրամ (ապառք 166.666 դրամ, տույժ 91.249 դրամ, տուգանք 166.666 դրամ), որն առաջացել է 2014թ-ի օգոստոս ամսվա հաշվարկից, ինչպես նաև սոցիալական ապահովության վճար 10.634 դրամ, որն առաջացել է 2009թ-ի ապրիլից-հունիս ամիսների հաշվարկներից:

Արդյունքում, ղեկավարվելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 29.1 հոդվածի և «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ, 56-րդ, 58-րդ, 88-րդ հոդվածների դրույթներով ՀՀ ՖՆ իրավաբանական վարչության պետի կողմից 20.01.2016թ-ին ընդունվել է թիվ 68/03-16 որոշումը (այսուհետ նաև Որոշում) «Հայաստանի արտահանողների միություն» ԻԱՄ-ից 435.205 դրամ պարտավորության գումար գանձելու մասին:

Վերոգրյալի կապակցությամբ հարկ է նշել հետևյալը.

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 38-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը վարչական վարույթի ընթացքում պարտավոր է վարույթի մասնակիցներին և նրանց ներկայացուցիչներին հնարավորություն տալ արտահայտվելու վարչական վարույթում քննարկվող փաստական հազամանքների վերաբերյալ: Գործին առնչվող բոլոր հանգամանքները բացահայտելու, պարզաբանելու (համակողմանիության և լրիվության ապահովում), հետևաբար իրավաչափ որոշում ընդունելու համար անհրաժեշտ է, որպեսզի մինչև գործով որոշում ընդունելը վարչական մարմինն իրազեկ դառնա գործի ելքով շահագրգիռ բոլոր անձանց կարծիքներին, հատկապես, եթե ընդունվելու է միջամտող, այդ թվում՝ անձին

պատասխանատվության ենթարկելու մասին վարչական ակտ: Այդ տեսանկյունից շատ կարևոր է վարչական վարույթի մասնակիցներին լսելը: Ըստ այդմ, վարչական մարմինը պարտավոր է վարույթի մասնակիցներին և նրանց ներկայացուցիչներին հնարավորություն ընձեռել արտահայտվելու վարչական վարույթում քննվող փաստական հանգամանքների վերաբերյալ:

Հանձնաժողովը գտնում է, որ վարչական վարույթում անձին լսված լինելու հնարավորություն ընձեռելու վարչական մարմնի պարտականությանը նախորդում է վարչական մարմնի մեկ այլ պարտականություն՝ վարչական գործի քննության տեղի և ժամանակի մասին շահագրգիռ անձին պատշաճ ձևով ծանուցելը, ինչը բխում է նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասով ամրագրված կանոնակարգումներից:

Գործի քննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելը պետք է նպատակ հետապնդի ապահովել անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կտա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների պաշտպանությունը: Հետևաբար, վարչական վարույթին ծանուցված չլինելու պայմաններում անձը զրկվում է արդյունավետ պաշտպանության միջոցից, որպիսի իրադրությունն անթույլատրելի է:

Տվյալ դեպքում գանգատաբերը պատշաճ ձևով չի ծանուցվել գործի քննության ժամանակի և վայրի մասին, ընդհանրապես չի հրավիրվել վարույթին: Արդյունքում չի ապահովվել գանգատաբերի լսված լինելու իրավունքը, որով ըստ էության նա զրկվել է իր իրավունքների և ազատությունների արդյունավետ պաշտպանության հնարավորությունից, որպիսի պայմաններում խախտվել է գանգատաբերի ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված պետական մարմնի առջև իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունքը:

Ելնելով վերոգրյալից՝ Հանձնաժողովը գտնում է, որ Որոշումն ընդունվել է օրենքի խախտմամբ, ինչպես նաև խախտվել է գանգատաբերի իրավունքը, որպիսի փաստը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի կիրառմամբ Որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք է:

Ելնելով քննարկման արդյունքներից և ղեկավարվելով «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 43.1-րդ հոդվածի և «Մաքսային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի պահանջներով հանձնաժողովը

ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Է՝

1. Անվավեր ճանաչել ՀՀ ՖՆ իրավաբանական վարչության պետի 20.01.2016թ-ի թիվ 68/03-16 որոշումը:

2. ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ աշխատակազմի իրավաբանական վարչությանը.

«Հայաստանի արտահանողների միություն» ԻԱՄ-ի ժամանակին չվճարված հարկային պարտավորությունների գծով վճարման ենթակա գումարը գանձելու մասին կայացնել նոր որոշում՝ պահպանելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված կարգավորումները:

Հանձնաժողովի նախագահ՝

Վ.ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ